

بررسی چند روش تدریس و طبقه بندی آنها

www.ketab.ir

نویسندگان:

یحیی عظیمی طبس

مهنوش عظیمی طبس

سرشناسه	: عظیمی طبس، یحیی، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی چند روش تدریس و طبقه بندی آنها / نویسندگان یحیی عظیمی طبس، مهنوش عظیمی طبس.
مشخصات نشر	: گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۲ ص.
شابک	: 978-622-0230-91-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۰-۱۴۱.
موضوع	: تدریس اثربخش Effective teaching تدریس -- روش شناسی Teaching -- Methodology تدریس -- نوآوری Teaching -- Technological innovations
شناسه افزوده	: عظیمی طبس، مهنوش، ۱۳۶۷-
رده بندی کنگره	: ۳/۱۰۲۵LB
رده بندی دیویی	: ۱۰۲/۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۴۷۷۵۲۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیپا

بررسی چند روش تدریس و طبقه بندی آنها

نویسندگان: یحیی عظیمی طبس، مهنوش عظیمی طبس

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

مشخصات ظاهری: ۱۴۲ ص

قطع: وزیری

شمارگان: ۲۰۰

شماره شابک: ۵-۳۰۹۱-۰۲-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

چاپ و نشر: نوروزی-۱۷۳۲۲۴۴۲۵۸

حق چاپ برای نویسنده محفوظ می باشد.

گلستان، گرگان، خیابان شهید بهشتی، پاساژ رضا، کدپستی ۴۹۱۶۶۵۷۳۷۶

Instagram: entesharatnorouzi

Phone: ۰۱۷-۳۲۲۴۴۲۵۸-۰۹۱۱۳۷۱۹۱۱۵

Website: www.entesharate-noruzi.com

Email: entesharate.noruzi@gmail.com

فهرست

سخن نویسندگان.....	۹
فصل اول.....	۱۱
تعریف تدریس و تحلیل مفاهیم آن.....	۱۲
تحلیل مفهوم تدریس از دیدگاه‌های مختلف.....	۱۶
نظریه‌های تدریس.....	۱۹
نظریه تدریس وحدت یافته.....	۱۹
کارکردهای تدریس.....	۲۳
کارکردهای درونی تدریس.....	۲۳
عوامل مؤثر بر تدریس.....	۲۷
کنشهای تدریس.....	۳۲
کاربرد کنش های تدریس.....	۳۳
فصل دوم.....	۳۵
روش‌های تدریس.....	۳۶
تقسیم بندی روش‌های تدریس.....	۳۷
روش تدریس سخنرانی.....	۳۷
نکاتی جهت سخنرانی مؤثر.....	۴۲
محاسن و معایب روش تدریس سخنرانی.....	۴۴
انتقادات و توجیهات مطرح در مورد روش سخنرانی.....	۴۵
روش تدریس پرسش و پاسخ.....	۴۷
نحوه اجرای روش تدریس پرسش و پاسخ.....	۵۰
اهداف روش پرسش و پاسخ.....	۵۲
محاسن و محدودیتهای روش پرسش و پاسخ.....	۵۲
مهارت‌های لازم جهت پرسش کردن.....	۵۳
برخی از فنون روش تدریس پرسش و پاسخ.....	۵۵
روش تدریس بحث گروهی.....	۶۰

۶۱		مراحل اجرای روش بحث گروهی
۶۳		ویژگی‌های روش بحث گروهی
۶۳		فواید روش تدریس بحث گروهی
۶۵		امتیازهای روش تدریس مباحثه‌ای
۶۶		موقعیت‌هایی که می‌توان از روش بحث گروهی استفاده کرد:
۶۷		محاسن و معایب بحث گروهی
۶۸		محدودیت‌های روش بحث گروهی
۶۸		وظایف معلم در روش بحث گروهی
۶۹		وظایف شاگردان در جریان بحث گروهی
۷۰		روش تدریس حل مسئله
۷۰		الگوی حل مسئله
۷۱		دیدگاه فلسفی روش حل مسئله
۷۱		حل مسئله و برخی فواید آن
۷۲		مراحل حل مسئله یا پژوهش از دیدگاه پیرنی
۷۴		راه‌های حل مسئله
۷۵		محاسن و محدودیت‌های الگوی حل مسئله
۷۶		برخی نکات کلیدی و مؤثر در فرایند حل مسئله
۷۸		عوامل بازدارنده حل مسئله
۸۰		روش تدریس نمایش علمی
۸۲		انواع روش‌های تدریس نمایشی
۸۲		مراحل اجرای روش‌های تدریس نمایشی
۸۳		روش تدریس نمایشی غیر مستقیم
۸۴		ویژگی‌های روش آموزش نمایشی
۸۵		محاسن و محدودیت‌های روش نمایشی
۸۵		روش تدریس بارش مغزی
۸۶		مراحل اجرای الگو بارش مغزی
۸۹		قواعد بارش مغزی
۸۹		چهار قاعده اساسی بارش مغزی

۹۱	قوانین کار گروهی در روش بارش مغزی
۹۱	مزایا و معایب روش تدریس بارش مغزی
۹۳	روش تدریس معکوس
۹۹	تاریخچه آموزش معکوس
۱۰۲	مراحل اجرای تدریس به روش معکوس
۱۰۳	مزایای کلاس معکوس
۱۰۴	فرآیند یادگیری در کلاس معکوس
۱۰۵	فرآیند انگیزش در کلاس معکوس
۱۰۷	روش تدریس مبتنی بر بازی
۱۰۸	چه زمانی می‌توان از بازی استفاده کرد
۱۰۹	مراحل اجرای روش تدریس مبتنی بر بازی
۱۱۰	سه خاصیت استفاده از بازی در تدریس
۱۱۱	مزایا و معایب روش تدریس مبتنی بر بازی
۱۱۲	بازی‌های آموزشی و تأثیر آن بر یادگیری
۱۱۳	روش تدریس کاوشگری
۱۱۷	ساختار الگوی کاوشگری
۱۱۸	مراحل اجرای روش کاوشگری
۱۱۹	مقررات الگوی کاوشگری
۱۲۰	یادگیری پروژه محور
۱۲۱	مراحل روش پروژه
۱۲۲	روش یادگیری پروژه محور
۱۲۴	ویژگی‌های روش پروژه محور
۱۲۵	محاسن روش تدریس پروژه محور
۱۲۶	معیارهای یادگیری پروژه محور چیست؟
۱۲۷	در آموزش کدام دروس می‌توان از پروژه‌ها استفاده کرد
۱۳۰	منابع

سخن نویسندگان

در دنیای پیچیده، هیچ کس بی نیاز از تعلیم و تربیت نیست. امروز فعالیت در مدرسه و در امر آموزش، خود بخش عظیمی از زندگی انسان ها شده است. لحظاتی را به خاطر می آوریم که چگونه نشستن در کلاس، گوش دادن به صدای یکنواخت معلم، حفظ کردن بدون فهم مطالب درسی، دلهره و اضطراب ناشی از امتحان، و سرزنش معلمان و والدین موجب نفرت و گریز ما از کلاس درس و محیط آموزشی می شد. راستی چرا؟! چرا فعالیت های آموزشی نتوانست ما را با محیط آموزش مانوس، و به یادگیری علاقه مند کند؟ چرا فعالیت های مدرسه با تهدید و اصرار معلمان صورت می گرفت؟ چرا شاگردان از تعطیل شدن مدرسه احساس رضایت و خوشحالی می کردند؟ مقصر اصلی چه کسی بود؟ معلم ناتوان و ناآگاه یا شاگرد بی علاقه و بی استعداد؟ آیا معلمان تعلیم و تربیت، نتوانسته اند امکانات مطلوب یادگیری و زمینه های شکوفایی استعداد شاگردان را فراهم کنند؟ و یا انتخاب روش های تدریس به درستی انجام نشده است؟ آگاهی و شناخت معلم از اصول و روش های تدریس عامل مهمی است که می تواند او را در کار خود موفق و موید سازد. معلم باید قادر باشد با شناخت شاگردان و آگاهی از فرایند تدریس، نیازهای آنان را مشخص کند و با در نظر گرفتن توانایی های ایشان به ایجاد وضعیت مطلوب آموزش اهتمام ورزد.

اصطلاح تدریس اگرچه در متون علوم تربیتی مفهومی آشنا به نظر می رسد. برداشت های مختلف معلمان از مفهوم تدریس می تواند در نگرش آنان نسبت به فراگیر و نحوه کارکردن با آنها تاثیر مثبت یا منفی برجای گذارد. برداشت چندگانه از مفهوم تدریس می تواند دلایل مختلفی داشته باشد، از مهم ترین آنها ضعف دانش پایه، اختلاف در ترجمه و برداشت نادرست معلمان از دیدگاه های مختلف تربیتی است. تدریس فعالیتی است پیچیده که مستلزم آمادگی دقیق، طراحی هدف ها و فعالیت هاست. این طراحی بر اساس ساعت، روز و هفته انجام می شود. به علاوه طراحی بلند مدت برنامه ی درسی را در طول یک دوره، نیم سال و سال تحت پوشش قرار می دهد. در روند تدریس باید به چند مقوله توجه نمود: اول بر یادگیری و راه ها و روش هایی که یادگیری را موثرتر و آسان تر می کند و دوم بر کنش های تدریس توجه کرد و برای آنها برنامه ریزی کرد. سوم شاخص های تدریس موثر را باید رعایت نمود و چهارم داشتن یک ارتباط خوب و موثر بسیار مفید خواهد بود و پنجم باید به برنامه های آموزشی و ساخت نظام آموزشی توجه

نمود. اعمالی که تحت عنوان کنش‌های تدریس مطرح هستند عبارتند از: ۱- انگیزش: یکی از نکات بسیار مهم در جریان یادگیری، وجود محرک برای یادگیری است. ۲- اطلاعات: یکی از هدف‌های تدریس و داشتن شاگردان به کسب اطلاعات است. ۳- به جریان انداختن اطلاعات (پردازش داده‌ها): به منظور اطمینان یافتن از اینکه فراگیر در قسمت‌های مختلف، اطلاعات لازم را درک کرده است باید اطلاعات پردازش شود. این پردازش در سه مرحله انجام می‌شود: روشن سازی اطلاعات، تقسیم اطلاعات و مقایسه اطلاعات. ۴- ذخیره سازی و اصلاح مجدد: ترکیب اطلاعات جدید و قبلی. ۵- انتقال اطلاعات: ربط بر مسائل جدید. ۶- کنترل و هدایت: هدایت عملکرد شاگردان.

انتخاب روش تدریس یکی از مراحل مهم طراحی آموزشی است. معمولاً علم بعد از انتخاب محتوا و قبل از تعیین وسیله، باید خط‌مشی و روش مناسب تدریس خود را انتخاب کند؛ چون خط‌مشی معلم و روش تدریس او چگونگی فعالیت شاگردان را برای رسیدن به هدف‌های آموزشی مشخص می‌سازد. در واقع، به مجموعه تدابیر منظمی که معلم برای رسیدن به هدف، با توجه به شرایط و امکانات، اتخاذ می‌کند روش تدریس می‌گویند. معلم بدون شناخت روش‌های مختلف تدریس، هرگز قادر به انتخاب صحیح آن نخواهد بود. او هر اندازه که با روش‌های تدریس آشنا باشد در موقعیت‌های مختلف برای رسیدن به مقاصد آموزشی، آزادی عمل بیشتری خواهد داشت. امروزه روش‌های تدریس تحت دو عنوان «روش‌های تدریس سنتی» و «روش‌های تدریس جدید» مسطوح شده است. که در کتاب حاضر انواع روش‌های سنتی و نوین از جمله روش سخنرانی، روش پرسش و پاسخ، روش بحث گروهی، روش حل مسئله، روش نمایش علمی، روش بارش مغزی، روش تدریس معکوس، روش مبتنی بر بازی، روش کاوشگری و روش پروژه محور معرفی و به نقد و بررسی آن‌ها پرداخته شده و همچنین محاسن و معایب و چگونگی کاربرد آن‌ها و تأثیر آن‌ها در یادگیری دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفته است. امید است مطالعه این کتاب برای همه معلمان، دانشجویان و دانش‌آموزانی که در فرآیند یادگیری مشکل دارند مثمر ثمر باشد.